

Манба ва адабиётлар рўйхати:

1. Афанасьев В.Н., Юзбашев М.И. Анализ временных рядов и прогнозирование: Учебник. М.: Финансы и статистика, 2001.
2. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа. – М.: «Финансы и статистика, 1994.-228с.
3. Беркинов Б.Б. Вопросы моделирования и информатизации управления в агропромышленном комплексе Узбекистана. АН РУз. Доклады республиканской научно-технической конференции. 5-6 сентябрь 2011г.
4. Елисеева И.И., Курышева С.В., Костеева Т.В. и др. Эконометрика: учебник. / Под ред. И.И.Елисеевой.- 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2007.- 339 с.
5. Новиков А.И. Эконометрика. Учебное пособие.- М.: Инфра-М. 2010.-146 с.
6. Нуреев Р.М. Экономика развития: модели становления рыночной экономики. – М., 2008. – С.19.
7. Пардаев М.Қ. ва бошқалар. “Таълим хизматлари ва уларнинг самарадорлигини ошириш масалалари”. Монография. – Т.: “Инновацион ривожланиш наشريёт-матбаа уйи”, 2020. – 249 бет.
8. Пардаев М.Қ., Абдурахманов Қ.Х., Маҳкамova М.А., Пардаев О.М., Бабаназарова С.А. Рақамли иқтисодиётнинг назарий ва амалий масалалари. (Монография). – Т.: “Фан ва технология наشريёт-матбаа уйи”, 2021. – 172 бет.
9. Пардаев М.Қ. Иқтисодий таҳлил назарияси. Дарслик. 2-нашр. - Т.: «Инновацион ривожланиш наشريёт-матбаа уйи», 2021.588 бет.
10. Шодиев Т.Ш., Турсунов А.Т. ва б. Эконометрика: ўқув қўлланма. –Т.: ИПК “Шарқ”, 1999. -240 б.

ИҚТИСОДИЙ ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ЭТИШДА ЎҚИТУВЧИНИНГ ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТИ МАЗМУНИ

Махмудова Феруза Халилжановна -
Тошкент давлат иқтисодиёт университети
“Инновацион таълим” кафедраси ассистенти

Аннотация. Ушбу мақолада Олий ва касб-хунар таълимини бошқаришда замонавий инновацион технологияларни жорий этиш, баркамол авлодни ўқитиш ва тарбиялашда ягона давлат сиёсатини амалга ошириш, олий таълимда ўқитувчининг инновацион фаолиятини баҳолаш ва уни ўстириш бу борадаги муаммолар ва уни ҳал этиш масалалари кўрилган.

Асосий тушунчалар. Таълим, педагогик технологиялар, илғор ўқитиш услуби, билим, кўникма, малака, модел, таълим жараёни, инновацион усул, таълимнинг самарадорлиги, педагогик тизимлар.

СОДЕРЖАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧИТЕЛЯ В ОРГАНИЗАЦИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Махмудова Феруза Халилжановна -
Ассистент кафедры “Инновационное образование”
Ташкентского государственного экономического университета

Аннотация. В статье рассматривается внедрение современных инновационных технологий в управление высшим и профессиональным образованием, реализация единой государственной политики в обучении и воспитании гармонично развитого поколения, оценка и развитие инновационной деятельности преподавателей высшей школы.

Ключевые слова. Образование, педагогические технологии, передовые методы обучения, знания, навыки, квалификации, модели, образовательный процесс, инновационные методы, эффективность обучения, педагогические системы.

THE CONTENT OF THE INNOVATIVE ACTIVITY OF THE TEACHER IN THE ORGANIZATION OF ECONOMIC EDUCATION

Mahmudova Feruza Khaliljanovna -
Assistant of the Department of “Innovative Education”
Tashkent State University of Economics

Annotation. This article discusses the introduction of modern innovative technologies in the management of higher and vocational education, the implementation of a unified state policy in teaching and educating a harmoniously developed generation, the assessment and development of innovative activities of teachers in higher education.

Keywords. Education, pedagogical technologies, advanced teaching methods, knowledge, skills, qualifications, models, educational process, innovative methods, teaching effectiveness, pedagogical systems.

Кириш. Ўқув-тарбия жараёнига замонавий педагогик технологияларни жорий қилиш педагогдан ижобий ишлашни талаб этади. Педагог ўзида унга ёрдам берувчи ташқи имкониятлар, яъни, назарий-амалий, ўқув қуроллари ва

воситалари мавжудлиги ҳақида тўлиқ маълумотларга эга бўлиши ҳамда педагог ўзидаги мавжуд маълумотлар ва имкониятлар асосида қаралаётган таълим йўналиши бўйича маълумотлар ва илғор ўқитиш услубларини кўзлаган

мақсадга йўналтириш қобилиятига эга бўлиши лозим[1].

Педагогга шакланган билим, кўникма, малака ва ўқитиш воситалари, илғор педагогик технологиялар имкониятларини мақсадга мувофиқ йўналтира олиш қобилиятлари мавжуд бўлиб, у Давлат таълим стандартлари асосида таълим олувчига аниқ мақсадини белгилаб олиши имкониятини яратади. Бу эса, ўз навбатида, педагогик технологияларни қўллаш режасини ишлаб чиқишга, яъни вазифаларини белгилаб олишга олиб келади. Белгиланган мақсад ва вазифаларни эътиборга олган ҳолда таълимнинг ҳаракатчан модели яратилади. Моделни ишлаб чиқиш асосан тизимли ёндашув услуби, мақсадлар тизимини яратиш ва унга эришиш кетма-кетлигига асосланган ҳолда олиб борилади. Таълим моделини яратиш замонавий таълим технологиясининг асосий талабларидан биридир[2].

Бугунги кунда Ўзбекистонда жаҳон таълим майдонига киришга йўналтирилган янги таълим тизими қарор топмоқда. Бу жараён билан бир вақтда педагогик ўқув-тарбия жараёнининг назарияси ва амалиётда сезиларли ўзгаришлар содир бўлмоқда. Таълимдаги ёндашувлар таркиби ўзгармоқда ва бошқача муносабатлар, педагогик менталитетлар ўрнатилмоқда. Таълим тизими янги ахборотлар билан ишлаш қобилияти ижодий ечимининг таълим дастурини индивидуаллаштиришга қаратилиши билан бойитилмоқда.

Мавзуга оид адабиётлар таҳлили.

Ўзбекистон Республикасида инновацион таълим мавзусининг ижтимоий-социологик, фалсафий, тарихий ва иқтисодий жиҳатларини ёритиб беришда: Ишмухамедов Р., Абдуқодиров А, Пардаев А. “Таълимда инновацион технологиялар” номли дарслигида, таълим беришда инновацион ҳояларни татбиқ этиш борасида[1], Файзуллаева Н. “Таълим менежменти ва иқтисодиёт” номли ўқув қўлланмада, ўқитувчилар томонидан дарс бериш жараёни сифати, уни иқтисодий кўрсаткичлари таҳлил қилинган[4]. Ходиев Б.Ю., Голиш Л.В. Мустақил ўқув фаолиятини ташкил этиш усул ва воситалари (биринчи босқич талабаларига ёрдам тариқасида) номли ўқув-услубий қўлланмасида ўқув фаолиятини инновацион усуллардан фойдаланиш бўйича ўз қарашларини баён этганлар[6].

Шу билан бирга, Толипов У., Усмонбоева М.[3], Эгамбердиева Н, Исмоилова Х.[5], Хошимов К., Файзуллаева Н.С.[4], Ҳақимова М.Ф.[8] лар ҳам бу борада ўз қарашларни асарларида баён этганлар.

Таълим хизматлари бозори амалий таҳлиллар негизида назарий ва фундаментал тадқиқотлар ётади. Бунда хорижий ҳамда мамлакатимиз етук олим ва мутахассисларнинг ушбу

соҳа ривожланишига қўшган ҳиссалари ва илмий фикрлари муҳим ҳисобланади.

Россиялик олималаримиздан бири М.П. Прохорова “Олий таълимни ривожлантириш учун ҳар бир ҳодимнинг инновацион фаолияти етук даражада амалга оширилиши лозим акс ҳолда педогогик фаолиятни фаол ташкил этишни имкони йўқ” дея таъкидлайди[13].

Маҳаллий олимлардан А.Х. Эшбаевнинг фикрича “...таълим тизимининг фаолияти жараёнида вужудга келувчи ички ва ташқи иқтисодий муносабатлар унинг иқтисодий категория сифатидаги моҳиятини ифодалайди”[14], Б.С.Рябушкин: “Ўқув юртлари ходимлари жамиятнинг таълим хизматлари деб ном олган ўзига хос иқтисодий неъматларга бўлган эҳтиёжини қондиришади”[15], - деб ёзади.

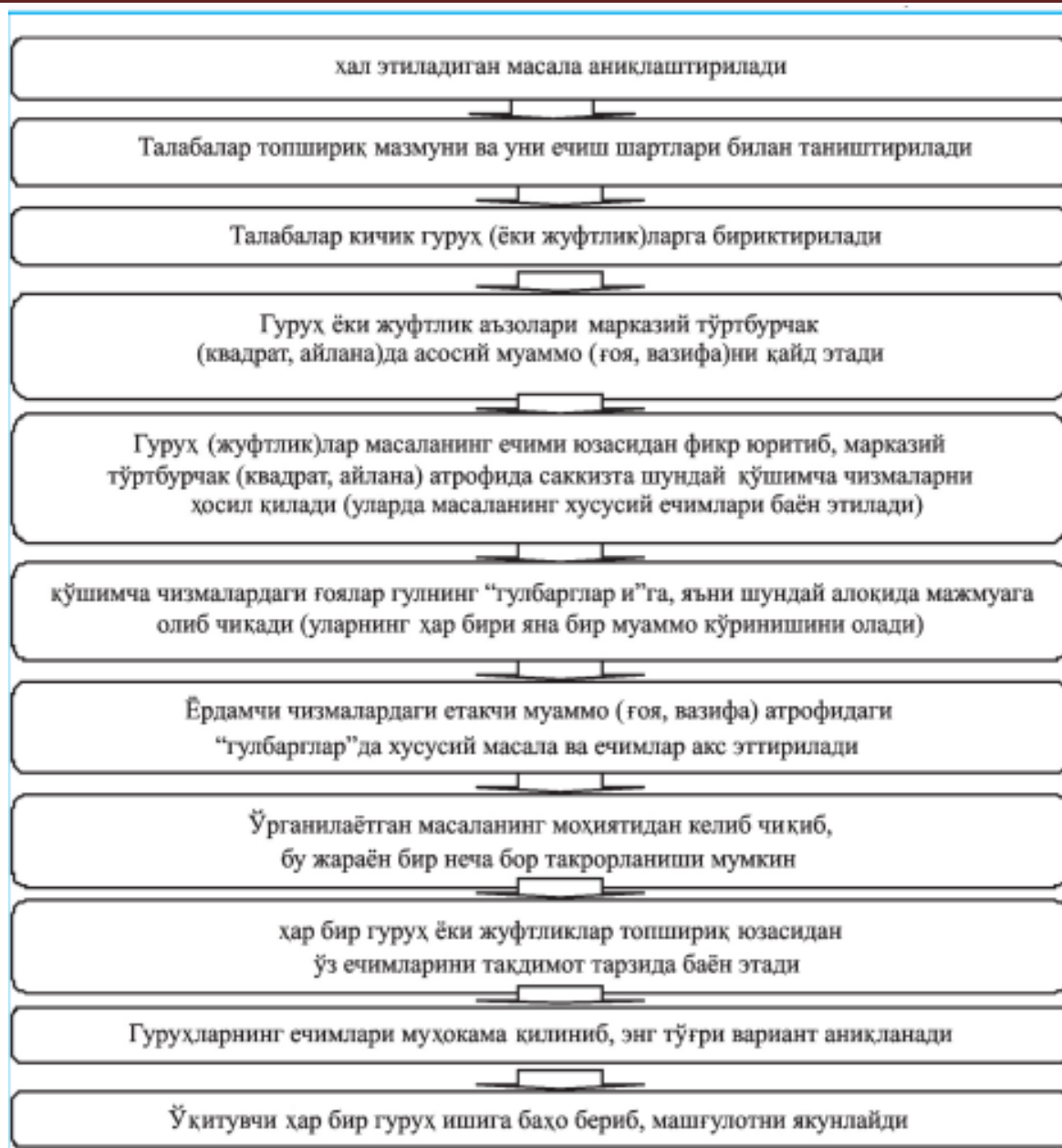
Г.Н.Ахунова “Олий таълим муассасаларининг фаолияти таълим хизматлари кўрсатишининг икки, яъни бир томондан, шахснинг олий маълумот олишга бўлган эҳтиёжини қондириш; иккинчи томондан, иқтисодиёт тармоқлари ва ижтимоий соҳа учун олий маълумотли кадрлар тайёрлаш нуқтаи назаридан туриб муҳокама этилади”[16] деб таъкидлайди.

Тадқиқот методологияси. Илмий тадқиқот давомида анализ ва синтез, аналитик таҳлил, қиёсий таҳлил усулларидан самарали фойдаланилган. Тадқиқотимизда қиёсий таҳлил, аналитик таҳлил йўналишлари орқали муаммони чуқурроқ ўрганишга ҳаракат қилинган. Муаммони ечимига олиб борувчи стратегик йўналишлар белгиланган. Тадқиқот объекти сифатида олий таълим муассасалари таълим жараёни қамраб олинган.

Таҳлил ва натижалар. Таълим – педагогик жараённинг муҳим таркибий қисми бўлиб, ўқувчи-ўқувчи билан ўқитувчи (педагог)нинг шахсга йўналтирилган ўзаро муносабатлари ҳисобланади. Ижтимоий билимга тенг бўлган педагогик технологияларнинг ташкил топишида фаннинг роли ортиб бормоқда.

Илғор педагогик технологияларнинг психологик-педагогик нуқтаи назардан такомиллашувининг асосий йўналишлари қуйидагилар билан ифодаланади[9]:

- ўқувчи-ўқувчининг ёдлашдан эслаб қолиш функциясига ўтиши, яъни ўзлаштирилганини ишлатиш имконини берувчи ақлий ривожланиш жараёнига ўтиши;
- билимнинг ассоциатив статистик моделдан ақлий ҳаракатнинг динамик таркибий тизимларига ўтиш;
- ўртача ўқувчи-ўқувчига йўналтирилганликдан ўқитишнинг табақалашган ва индивидуаллаштирилган дастурларига ўтиш;
- ўқувчи-ўқувчининг ташқи мотивациясидан ички маънавий иродали тартибга солинишга ўтиш.

1-расм. Ўқувчини фаоллигини ошириш йўналишлари

Таълимда замонавий дидактика ва таълимнинг самарадорлигини ошириш, янги ғоя ва технологияларнинг илмий ишлаб чиқилиши ва амалий асосланишига ўтилмоқда. Бунда педагогик тизим билан ўқитиш технологиялари ўртасида боғлиқлик, амалиётда давлат таълим тизимининг янги шакллари апробацияси, ҳозирги замон шароитида ўқитишнинг педагогик тизимларини қўллаш муҳим ҳисобланади.

Педагогик технология пайдо бўлгунга қадар бошқа масалалар қаторида мураккаб қурилма ва жараёнлар ўрганиладиган таълим тизими доирасида айнан таълим жараёнини етарлича самарали лойиҳалаш қоидаси ишлаб чиқилмади. Бу бўшлиқни педагогик технология педагогнинг лойиҳалаштирилган ўқув жараёнига ижодий ёндашуви учун кенг ўрин қолдирган ҳолда тўлдирди.

Педагогик технологиянинг ўзига хос томони шундан иборатки, унда ўқув мақсадларига сўзсиз эришиш ўқув жараёнида лойиҳалаштирилади ва амалга оширилади. Технологик ёндашув, энг аввало, юзакиликда эмас, балки режалаштирилган натижани амалга ошириш имконини берувчи конструктив, кўрсатмали схемада ўз ифодасини топади.

Мақсадга йўналтирилганлик, жараён натижаларини ташхисли текширув, таълимни алоҳида ўргатувчи эпизодларда бўлиш, ўқув жараёнининг барча бундай қирраларини бугунги кунда таълимни қайта ишлаб чиқиш цикли ғоясига мужассамлаштириш имконини туғдиради.

У асосан ўз ичига қуйидагиларни олади:

- таълимда умумий мақсаднинг қўйилиши;

- тузилган умумий мақсаддан аниқ мақсадга ўтиш;

- ўқувчиларнинг билим даражаларини дастлабки (ташхисли) баҳолаш;

- бажариладиган ўқув ишлари мажмуаси (бу босқичда тескари боғланиш асосида зудлик билан таълим жараёнига тузатиш киритилган бўлиши лозим);

- натижани баҳолаш.

Ўқув мақсадларининг тўлиқ стандартлаштирилишининг меъёри қуйидагича бўлиши мумкин:

а) юқори, ammo мутлақ эмас:

б) мутлақ.

Биринчи ҳолатда мақсаднинг мураккаблиги туфайли уни тўлиқ кузатувчан хатти-ҳаракатлар типига айлантириш имконини бермайди, цикл тўлалигича қайта ишлаб чиқилмайди.

Иккинчи ҳолатда конвейерли жараён бўлган таълимнинг репродуктив типини билан иш юритилади.

Ўқув жараёнини педагогик технология асосида ташкил этишнинг режалаштириш босқичида, етакчи педагог олимлар, методист ўқитувчилар педагогик технологиянинг қонун-қоида ва принциплари асосида услубий материалларни ишлаб чиқиш пайтларида юксак малака талаб этилади. Материаллар тайёр бўлгач, педагог асосан, ташкилий ва маслаҳатли (ижодий қўшимчалар киритиш имконини сақлаган ҳолда) вазибаларни бажаради.

Ўқув жараёнининг барча босқичларида бутун тизимнинг асосий технологик жиҳати – ўқув жараёнининг сўнгги натижаларига йўналтирилганлигини кузатиш мумкин.

Ўқувчи-талабалар босқичма-босқич узлуксиз таълим жараёнида иқтисодий билим асосларини ўрганиш мобайнида уларнинг тафаккурлари ҳам шакллана боради. Улар қуйидаги билимлар мажмуи бўлиб хизмат қилади: шахснинг эҳтиёж имкониятларини ҳисобга олиб, аниқ режа ва дастурлар тузиб, ўзига хос услуб ва методлар асосида амалга оширишда; шахснинг мустақил фаолиятида самарали ўрин тутадиган аниқ иқтисодий тушунчаларни; иқтисоднинг сиёсий ва бозор муносабатлари билан боғлиқ қонуният асослари ва улардан амалда фойдаланиш йўл-йўриқларини; мустақил фаолият кўрсатишда зарур бўладиган барча иқтисодий билим, кўникма ва малакалар мажмуини ўзлаштиришни; ҳаётда қайси соҳани танлашдан қатъи назар, эҳтиёж даражасида иқтисодий тайёргарликни ўзида шакллантиришни; иқтисодий билим асосларидан тўғри ва мақсадга мувофиқ ҳолда фойдалана олиш шахс баркамоллигини белгиловчи ахлоқий сифатларидан бири деб қарашни; иқтисодий билим асосидан хабардорликни ўз фаолияти давомида жамият ва

давлат иқтисодий, ҳуқуқий сиёсати асосида намоён этади[10].

Бугунги кундаги ижтимоий-иқтисодий тараққиёт ишлаб чиқаришнинг кўп сонли тармоқлари билан бир қаторда, маърифат ва маданият ҳамда иқтисодий соҳаларга, шу жумладан, ижтимоий-гуманитар, иқтисодий билимлар доирасига ҳам замонавий педагогик технологияларни жорий этишни тақозо этмоқда.

Ҳозирги кунга келиб, жамиятимиз жадаллик билан тараққий этиб, иқтисодий ва сиёсий мавқеи кундан-кунга ортиб бормоқда. Бироқ ижтимоий соҳада ва айниқса, таълим-тарбия жараёнида умумий тараққиётдан бироз орқада қолиш сезилмоқда. Бундай нохуш вазиятдан чиқиб кетиш йўлларида бири таълим-тарбия жараёнини қабул қилинган давлат стандартлари асосида технологиялаштиришдир.

Ривожланган бир қатор мамлакатларда муваффақият билан қўлланиб келаётган илғор педагогик технологияларни ўрганиб, халқимизнинг миллий педагогика анъаналаридан ҳамда таълим соҳасининг шу кундаги ҳолатидан келиб чиққан ҳолда республикамизнинг миллий педагогик технологиясини яратиш бугунги куннинг талабидир.

Иқтисодий фанларни ўқитишда инновацион педагогик технологияларни қўллаш орқали узлуксиз таълим самарадорлигини оширишга алоҳида эътибор берилаяпти. Педагогик технологиялар – таълим бериш ва замонавий ахборот технологияларини қўллаш ёрдамида ўқувчиларнинг шахсий сифатларини ривожлантириш ва такомиллаштириш имкониятини берувчи ўқув воситалари бўлиб, у ўзига хос дидактик ва услубий асосга эга. Шунингдек, замонавий педагогик технологиянинг энг асосий негизи – бу ўқитувчи ва ўқувчи-ўқувчининг белгиланган мақсаддан кафолатланган натижага ҳамкорликда эришишлари учун танланган технологияларига боғлиқдир. Таълим жараёнида мақсад бўйича кафолатланган натижага эришишда қўлланидиган ҳар бир таълим технологияси ўқитувчи ва ўқувчи-ўқувчи ўртасида ҳамкорлик фаолиятини ташкил этиб, ижобий натижага эриша олса, ўқув жараёнида ўқувчи-ўқувчилар мустақил фикрлаб, ижодий ишлай олсалар – бу таълим жараёнининг асоси ҳисобланади[8].

Иқтисодий фанларнинг ўқитилиш сифати ва самарадорлигини ошириш мақсадида, педагогик технологияларни замонавий ахборот технологиялар имкониятлари асосида уч турдаги ўқув машғулотларига, яъни маъруза, амалий ва лаборатория машғулотларининг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда комплекс ҳолда қўллаш тавсия этилади.

Иқтисодий фанлардан ўрганилаётган материалларнинг ўқув соатлари миқдори ҳисобга олинган ҳолда мавзу блокларига ажратилади,

ҳар бир маъруза мавзу блокига 2-8 ўқув соати оралиғида вақт ажратилади ҳамда ушбу мавзу блокига мос амалий ва лаборатория машғулоти мазмуни ва ҳажми белгиланади[10]. Бу усулда ҳар бир мавзунини ўрганишдаги ички изчиллик ва узвийлик тўла сақланади ва ўқувчиларда мавзуга оид малака ва кўникмаларни тўлароқ ва мақсадлироқ шакллантириш имконияти кучаяди.

Инновацион технологияларни ўқитиш жараёнида юқори малакали, рақобатбардош ўқитувчи кадрлар тайёрлаш, уларнинг касбий омилкорликларини шакллантириш, методик маҳоратини кўтариш, ўқитувчи-педагогларни педагогик технологиялар билан қуроллантириш омили бўлиб қолмоқда.

Инновацион технологиялар педагогик жараён ҳамда ўқитувчи ва ўқувчи фаолиятига янгилик, ўзгаришлар киритиш бўлиб, уни амалга оширишда асосан интерфаол методлардан тўлиқ фойдаланилади. Интерфаол методлар бу – жамоа бўлиб фикрлашдир, яъни педагогик таъсир этиш усуллари бўлиб таълим мазмунининг таркибий қисми ҳисобланади. Бу методларнинг ўзига хослиги шундаки, улар фақат ўқитувчи ва ўқувчиларнинг биргаликда фаолият кўрсатиши орқали амалга оширилади.

Бундай педагогик ҳамкорлик жараёни ўзига хос хусусиятларга эга бўлиб, уларга қуйидагилар қиради:

- ўқувчининг машғулоти давомида бефарқ бўлмасликка, мустақил фикрлаш, ижод қилиш ва изланишга мажбур этиши;

- ўқувчиларни таълим жараёнида билимга бўлган қизиқишларини доимий равишда бўлишини таъминлаши;

- ўқувчининг билимга бўлган қизиқишини мустақил равишда ҳар бир масалага ижодий ёндашган ҳолда кучайтириши;

- ўқитувчи ва ўқувчининг доимий ҳамкорликдаги фаолиятини ривожлантириши.

Замонавий педагогик технологияларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш илмий муаммо сифатида иқтисодий йўналишдаги ўқув юртларида махсус илмий тадқиқотлар олиб боришни кўзда тутлади. Бунда энг аввало, қуйидагиларни аниқлаш лозим:

- замонавий педагогик технологияларни ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий этиш учун ижтимоий-педагогик асослар мавжудлигини аниқлаш;

- таълим мажмуи сифатида нимани англайтиши ва қандай таркибий қисмлардан ташкил топганлигини белгилаш;

- педагогик технологиянинг функционал мажмуи жараён сифатида нималардан иборатлигини аниқлаш;

- педагогик технологиянинг мажмуалар назариясининг асосий қонуниятларига мослигини назоратда тутиб туриш йўл-йўригини ишлаб чиқиш.

Шуни айтиш лозимки, замонавий педагогик технологиялар, педагогика илмининг тадқиқот объекти сифатида, аниқ фанларни ўқитиш услуги бўлибгина қолмай, балки ижтимоий-иқтисодий фанларни ўқитишга ҳам янгича ёндашув сифатида қайд қилиниши керак.

Ҳозирги кунга келиб, жамиятимиз жадаллик билан тараққий этиб, иқтисодий ва сиёсий мавқеи кундан-кунга ортиб бормоқда. Бироқ ижтимоий соҳада ва айниқса, таълим-тарбия жараёнида умумий тараққиётдан биров орқада қолиш сезилмоқда. Бундай нохуш вазиятдан чиқиб кетиш йўлларида бири таълим-тарбия жараёнини қабул қилинган давлат стандартлари асосида технологиялаштиришдир.

Хулоса ва таклифлар. бугунги ёшларимизни иқтисодий тарбияланган, таълим олган, иқтисодий саводхонлик ва тайёргарлиги давр талаби даражасида бўлган, иқтисодий тафаккур ва онги юксак баркамол инсонлар қилиб тарбиялаш муаммосига ҳар томонлама амалий ва назарий ёрдам бериш ҳар бир зиёли фуқаронинг бурчидир. Хулоса сифатида қуйидагиларни таклиф этишимиз мумкин: ҳар бир шахснинг тўлақонли таълим олишида бошқалар билан тенг ҳуқуқлилиги ва таълим олишнинг очиқлигини янада таъминлаш; узлуксиз таълим тизимида янги сифат кўрсаткичларига эришиш; янги таълим ресурсларини жалб қилиш ва улардан самарали фойдаланиш асосида узлуксиз таълим тизимида самарали меъёрий-ҳуқуқий ва ташкилий-иқтисодий механизмларни шакллантириш; давлат ва жамиятнинг қўллаб-қувватлаши негизида таълим тизими ходимларининг ижтимоий мақоми ва касбий компетентлигини ривожлантириш; таълим тизимининг давлат ва жамоатчилик бошқарувига асосланганлик тамойилига мувофиқ таълим жараёни иштирокчилари – талабалар, педагоглар, ота-оналар ва таълим муассасаларининг ролини ошириш; электрон ахборот-таълим ресурслари базасини кенгайтириш; ўқитишнинг мавжуд ва янги технологик шакллариини ўзаро мувофиқлаштириш; ўқув ҳамда мутахассислик фанлари асосларининг талабалар томонидан мустақиллик ўзлаштирилиши учун қулай педагогик ва технологик шарт-шароитларни яратиб бериш.

Манба ва адабиётлар рўйхати

1. Ишмуҳамедов Р., Абдуқодиров А, Пардаев А. Таълимда инновацион технологиялар. –Т.: Фан ва технология, 2008.
2. Тожибоева Д. Махсус фанларни ўқитиш методикаси. – Т.: Фан ва технология, 2018.

3. Толипов У., Усмонбоева М. Педагогик технология. Назария ва амалиёт -Т.: Фан, 2005.
4. Файзуллаева Н. Таълим менежменти ва иқтисодиёти. -Т.: Фан ва технология, 2018.
5. Эгамбердиева Н, Исмоилова Х. Технологик ёндашув асосида педагогика коллежи ўқувчиларининг иқтисодий маданиятини шакллантириш. Ўқув қўлланма.- Т.: Фан ва технология, 2011.
6. Ходиев Б.Ю., Голиш Л.В. Мустақил ўқув фаолиятини ташкил этиш усул ва воситалари (биринчи босқич талабаларига ёрдам тариқасида): Ўқув-услубий қўлланма – Т.: ТДИУ, 2010.
7. Ходиев Б.Ю., Бекмуродов Ш.А., Болтабоев Р.М., Голиш Л.В., Гимранова Б.О. Илмий-тадқиқотчилик фаолиятига тайёргарлик асослари: Ўқув-услубий қўлланма - Тошкент: иқтисодиёт, 2010. 138 бет.
8. Хошимов К. ва бошқалар. Ўзбек педагогикаси антологияси. -Т.: Ўқитувчи, 2010.
9. Hakimova M.F., Musaxanova G.M. Kasbiy pedagogika. -Т.: IQTISODIYOT, 2019.
10. Hakimova M.F. Zamonaviy iqtisodchining shaxsi. -Т.: IQTISODIYOT, 2019.
11. Hakimova M.F. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. -Т.: IQTISODIYOT, 2019.
12. Fayzullaeva N.S. Ta'lim menejmenti. - Т.: IQTISODIYOT, 2019.
13. Прохорова Мария Петровна, Семченко Анжелика Ахмеджановна Инновационная деятельность преподавателя вуза как фактор качества педагогического образования // Вестник Мининского университета. 2016. №1-1 (13). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnaya-deyatelnost-prepodavatela-vuza-kak-faktor-kachestva-pedagogicheskogo-obrazovaniya> (дата обращения: 13.09.2021).
14. Эшбоев А.Х. Бозор муносабатларига ўтиш даврида таълим тизимининг миллий иқтисодиётни ривожлантиришга таъсири. И.ф.н. илм. дар. олиш учун ёзилган дис.автореферати. – Тошкент, 2008.- Б.8
15. Рябушкин Б.С. Экономика образования. - М., МПУ, 2015. – С.24-26.
16. Ахунова Г.Н. Таълим хизматлари бозорида маркетинг фаолияти ва уни такомиллаштириш: И.ф.д.илмий даражасини олиш учун ёзилган дис.автореферати.-Т., 2004.- Б.45.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH XUSUSIYATLARI

То'uchiyeva Odina Nabiyevna -
Farg'ona politexnika instituti, katta o'qituvchi

Annotatsiya: Oliy ta'limi tizimida raqamli iqtisodiyot sohasi hali yangi tushunchalardan biri bo'lib, uni to'liq joriy etish zaruriy shart-sharoitlarni talab etadi. Ushbu soha yo'nalishida olib borilayotgan tadqiqotlar amaliy xarakterga ega. Maqolada O'zbekiston Respublikasining oliy ta'lim tizimida raqamli iqtisodiyotdan foydalanish masalalari yoritilgan, ayniqsa, professional kadrlar tayyorlashda u bilan bog'liq bo'lgan masalalarga alohida urg'u berilgan.

Kalit so'zlar: raqamli kompetensiyalar modeli, element, raqamli iqtisodiyot, ta'limni raqamlashtirish, modernizatsiya, virtual ishlab chiqarish va elektron pul.

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

Туйчиева Одина Набиевна -
Ферганский политехнический институт,
старший преподаватель

Аннотация: Сфера цифровой экономики в системе высшего образования является достаточно новой для науки. В существующих исследованиях можно отметить значительный перевес в сторону изучения практических аспектов его внедрения, что создаёт определенные ограничения относительно глубины его теоретической проработки. В статье проводится анализ некоторых задач развития экономики будущего и подготовке кадров в системе высшего образования Республики Узбекистан в условиях формирования и дальнейшего функционирования цифровой экономики.

Ключевые слова: модель цифровых компетенций, элемент, цифровая экономика, цифровизация образования, модернизация, виртуальное производство и электронные деньги

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION IN THE CONDITIONS OF THE DIGITAL ECONOMY

Tuychieva Odina Nabiyevna -
Fergana Polytechnic Institute Senior lecturer

Abstract. In the system of higher education, the field of digital economy is still one of the new concepts, and its full implementation requires the necessary conditions. Researchs in this area is of a practical nature. The article deals with the use of the digital economy in the higher education system of the Republic of Uzbekistan, with special emphasis on issues related to it in the training of professionals.

Keywords. Digital competency model, element, digital economy, digitalization of education, modernization, virtual production and electronic money.